

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY

a 10. évfolyam számára

2022-2023. TANÉV

ORSZÁGOS DÖNTŐ

2023. április. 21. 15.30 – 17.30

Kedves Versenyző! Válaszait olvashatóan írja le!

A versenyző kódszáma:

Hiba esetén egyértelműen - egy áthúzással - javítson!

Csak a megfelelően végrehajtott válaszadás fogadható el!

A feladatsorban szereplő források hivatkozásai az értékelési útmutatóban található!

Maximum: 100 pont

Elért pontszám:

1. feladat**Melyik történt előbb? Húzza alá a helyes választ!****3 pont/...**

- a) I. (Nagy) Lajos lengyel király lesz. *vagy* Kimondták az „egy és ugyanazon nemesi szabadság” elvét.
- b) Nikápoly közelében Zsigmond a magyar és európai lovassereggel vereséget szenvedett I. Bajezid hadaitól.
vagy
A temesvári országgyűlés döntése a telekkatonaságról.
- c) Hunyadi Mátyás elfoglalta Bécset. *vagy* Kolumbusz Kristóf elérte Amerikát a Bahama-szigetcsoporthál.

2. feladat**Melyik uralkodóhoz / fejedelemhez kapcsolhatók az alábbi intézkedések, fogalmak, források? Írja a betűjeleket a megfelelő oszlopba! (Egy elem kimarad. Egy betű csak egy oszlopba írható.)****12 pont/...**

Szent László	IV. Béla	I. Károly	Hunyadi Mátyás	I. János (Szapolyai János)	I. Rákóczi György	János Zsigmond	II. Rákóczi Ferenc

- a) A váradi béke megkötése.
- b) Rézből készült pénzt (libertas) bocsátott ki a háborús költségek fedezésére.
- c) „Nemkülönben a(z adó) fizetés portánként legyen.”
- d) „Ha valamely szabadot vagy szolgát lopáson érnek, akasszák fel.”
- e) Bekapcsolódott a harmincéves háborúba.
- f) „elrendeltük, hogy minden évben a szent király ünnepén, közülünk valaki tartozzék Fehérvárra jönni, és minden megyéből két vagy három nemes tartozzék megjelenni...”
- g) Török engedély nélkül kezdett lengyelországi hadjáratba.
- h) „minden egyes kapu után[...] a kirovás megtörténte után 15 napon belül 18 dénárt a kamarák ispánjának a kezéhez kell szolgáltatni és fizetni.”
- i) Fia egyik gyámjának Fráter Györgyöt nevezte ki.
- j) „a fenséges fejedelem lemond „Magyarország stb. választott királya” címéről [ő] gyermekei, utódai, fiági leszármazottai az egész Erdélyt és az általa ez idő szerint birtokolt magyarországi Részeket békésen bírhatják és birtokolhatják.”
- k) Meghódította Horvátországot.
- l) Letelepítette a kunokat.
- m) „Elrendeljük, hogy ha a főpapok, világi szerzetesek vagy nemesek bármelyikének a földjén arany-, illetve ezüstbányát fognak találni, amennyiben nem tagadják le azok létezését és nem tagadják meg feltárásukat, örökre élvezzék azon földjeik birtoklását [...]a földjükön talált arany-, illetve ezüstbányákból származó királyi jövedelmek harmadrészét is kapják meg örök időkre.”

3. feladat**Milyen** tisztséget viseltek 1541-ben? *Írja a nevek mellé a megoldást!***4 pont/...**

- a) Werbőczy István: _____
- b) Fráter György: _____
- c) Petrovics Péter: _____
- d) **Milyen** szervezet tagjai voltak a fent megnevezett személyek? _____

4. feladatA feladat Erdéllyel és a székelyekkel kapcsolatos. **Oldja meg a térképes feladatot az 5. feladat kontúrtérképén! 16 pont/.**

- a) **Mely** település Erdély központja? *Írja a vonalra!* _____
- b) **Jelölje a mellékelt térképen** a történelmi helyszínt a település kezdőbetűjével!

Nevezze meg a három rendi nemzetet a táblázatban! *Írja a megnevezés mellé a jellemző vallásukat is!*

rendi nemzet	vallás
c)	d)
e)	f)
g)	h)

- i) **Jelölje** ////////////// jelekkel a mellékelt térképen azokat a vármegyéket, amelyeket I. Rákóczi György megkapott a linzi béke után!
- j) **Mit** rendelt el Fráter György a székelyekkel kapcsolatban az 1545. évi országgyűlésen? *Írja a vonalra választát!*

k) **Hogyan** adóztak korábban a székelyek? *Húzza alá a választ!*

A) 3 szarvasmarha a fejedelemnek

B) nemesfém, ajándék

C) ökörsütés

l) **Mit** ábrázol a kép? *Húzza alá a választ!*

A) a kolozsvári egyetemet   B) a székelyudvarhelyi Református Kollégiumot   C) a gyulafehérvári egyetemet

m) **Milyen** hadi felszerelésre kötelezték az 50 forintnyi vagyonnal rendelkezőket 1545-ben? *Húzza alá a választ!*

A) Ló, pajzs, dárda

B) Ló, dárda, vért

C) Ló, sisak, vért, dárda

n - p) **Karikázza be** annak a **három** székely településnek a nevét, amelyeket felmentettek a hadviselés alól!

Zágon

Udvarhelyszék

Csíkszereda

Beszterce

Kézdiszék

Kászonszéki falvak

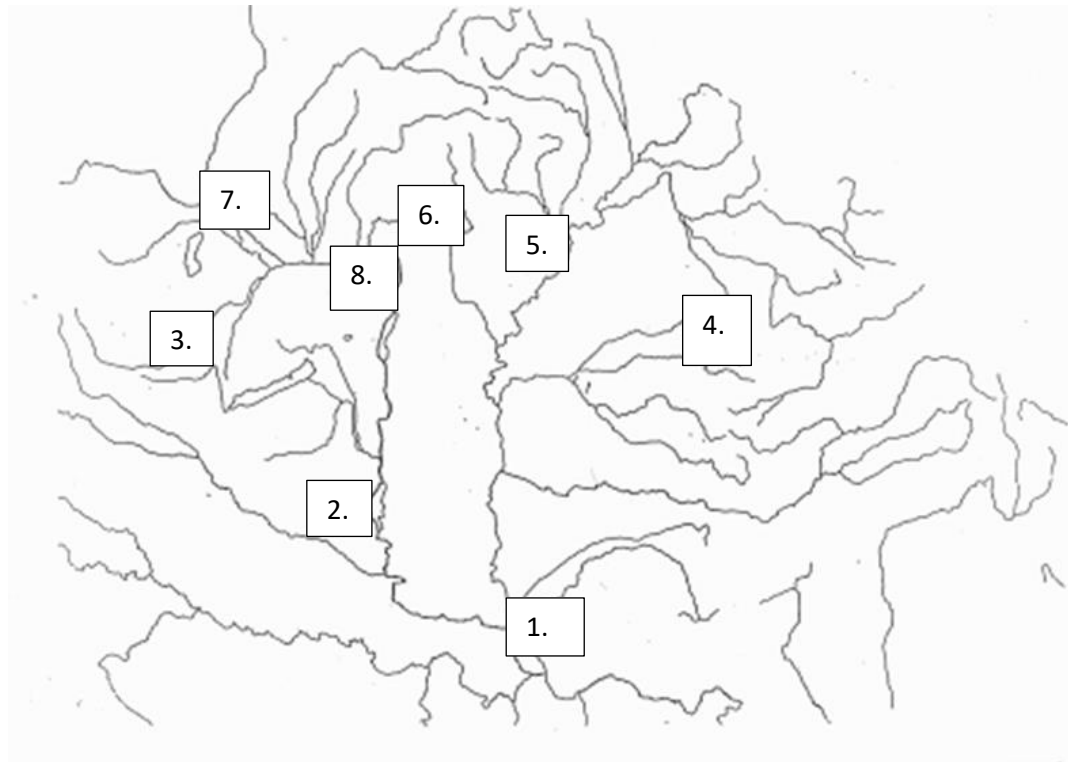
Zetelaka

Segesvár

5. feladat

Hol történtek a következő események? *Írja* az eseményhez kapcsolódó helyszínt a vonalra és a térképen található sorszámot az üres téglalapba! **6 pont/...**

- a)-b) 1664-ben I. Lipót békét kötött a törökökkel. _____
- c)-d) 1707-ben az országos gyűlésen megfosztották a Habsburgokat a tróntól. _____
- e)-f) A magyar rendi országgyűlés helyszíne a reformkorban. _____

6. feladat

Mi a közös bennük? *Írja* a vonalra!

2 pont/...

- a) I. Sándor orosz cár, I. Ferenc osztrák császár és magyar király, III. Frigyes Vilmos porosz király
 _____
 _____
- b) Pethe Ferenc, Balásházy János, Nagyváthy János _____
 _____

7. feladat

Melyik uralkodóház tagjai az alábbi személyek? *Írja* a vonalra!

2 pont/...

- a) III. György, IV. György, Viktória angol uralkodók _____
- b) I. Pál, I. Sándor, I. Miklós orosz uralkodók _____

8. feladat

Azonosítsa a neveket, fogalmakat, kifejezéseket a megfelelő szövegrészlettel!

Írja a betűjelet (az abc nagybetűjét) a vonalra! Csak 1 betűjel írható az abc kisbetűi után! Minden nagybetű csak egy helyhez rendelhető! 3 betűjel kimarad!

14 pont/...

A) Immanuel Kant	B) Rousseau	C) Harmadik Ügyosztály
D) örökváltság	E) Giuseppe Mazzini	F) trade union
G) Montesquieu	H) fegyverváltság	I) szerbek
J) Diderot	K) Palmerston	L) John Locke
M) Német Vámszövetség	N) Ratio Educationis	O) Könyves Kálmán
P) románok	Q) asszimiláció	

- a) Diplomata. A „fényes elszigeteltség” híve. ____
- b) A magyar birtokosok akkor kaphatták vissza birtokaikat, ha birtokuk 10 %-át kifizették. ____
- c) Az angol munkások szakmánkénti szervezetei. ____
- d) „A felvilágosodás az ember kilábalása maga okozta kiskorúságából. [...] Sapere aude! Merj a magad értelmére támaszkodni!” (*Mi a felvilágosodás?*) ____
- e) A határőrvidékeken élő, ortodox vallású nemzetiség. ____
- f) A modernizációt szolgáló tanügyi rendelet a XVIII. században. ____
- g) A jobbágyfelszabadítás egyik formája. Kifizetésével a jobbágy megszerezte a használatában lévő föld tulajdonjogát. ____
- h) „Az ember teljesen egyenlőnek és szabadnak született. Megvan a joga, hogy békésen és zavartalanul éljen azokkal a jogokkal, amelyeket a természeti törvény neki nyújt.” (Második értekezés a polgári kormányzatról, 1689.) ____
- i) „Az első ember, aki bekerített egy földdarabot és azt találta mondani: ez az enyém, s oly együgyű emberekre akadt, aki ezt el is hitték, ez az ember teremtette meg a polgári társadalmat. [...] Elvesztetek, ha megfeledeztek róla, hogy a termés mindenkié, a föld pedig senkié!” (*Értekezés az emberek közötti egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól*) ____
- j) „A mikor Jézus Krisztus zárandokai megtudták, hogy dicső László király meghalt, igen búsultak; aztán követeket küldtek [...] királyhoz, tőle is ugyanazt kérték, [...] király még azt sem engedte meg, hogy az ő földjén át vegyék útjukat. Sőt, sereget küldött ellenük.” (*Képes Krónika*). ____
- k) 1834-ben jött létre 18 állam részvételével. ____
- l) Egy népcsoport beolvadása az őket körülvevő nagyobb népcsoportba. ____
- m) Titkos rendőrszervezet Oroszországban. ____
- n) Az „Ifjú Itália” nevű szervezet létrehozója. ____

9. Karikázza be a kérdésre adott helyes válasz sorszámát vagy betűjelét!	10 pont/...
---	--------------------

a) **Mettől meddig** volt Erdély fejedelme Bethlen Gábor?

1. 1612 - 1629

2. 1613-1629

X 1614-1629

b) **Milyen** okiratot kapott a szultántól fejedelemmé kinevezésekor?

1. ezüsttel díszített bullát

2. athnamét

X fejedelmi alapítólevelet

c) **Mely** várakat kellett átadnia a töröknek?

1. Lippát és Kolozsvárt

2. Jenőt és Liptószentmiklóst

X Lippát és Jenőt

d) **Melyik** volt a kormányzói testülete?

1. Erdélyi Tanács

2. Fejedelmi Nagytanács

X Fejedelmi Tanács

e) **Ki** fordította le számára Justus Lipsius Politika című művét?

1. Alvinczi Péter

2. Laskai János

X Borsos Tamás

f) Megalapította a...

1. Collegium Academicumot.

2. Collegium Transylvaniaet.

X Universitas Transylvaniaet.

g) Gyulafehérvárra vitette a...

1. kassai nyomdát.

2. sárospataki nyomdát.

X nagyszombati nyomdát.

h) **Mi** volt a neve annak a fizetőeszköznek, amit 1622-ben vertek és a hátlapján a Szent Korona és a magyar címer látható?

1. forint

2. dénár

X tallér

i) 1622-ben Bethlen a hét felső-magyarországi vármegyén felül megkapta a

1. sziléziai Breslaut és Ratibort.

2. sziléziai Opelnt és Olmützöt.

X sziléziai Opelnt és Ratibort.

j) Bethlen követe Anglia, Hollandia, Dánia szövetségkötési tárgyalásain:

1. Adam von Schwarzenberg

2. Mathias Quadt

X Cornelius Haga

10. feladat

Írja a szöveg mellé a hozzá kapcsolódó történelmi **személy nevét** és az őt ábrázoló **kép sorszámát a téglalapba!**
(Egy kép nem sorolható be.) **6 pont/...**

a) - b) A jobbágyság első szószólója. Röpiratokban követelte a kármentesítés nélküli jobbágyfelszabadítást.

_____

c) - d) „A társasági és polgári létem feldúlott s élet és munkásság nélkül teng már csak növényi sínylődő életem.” _____

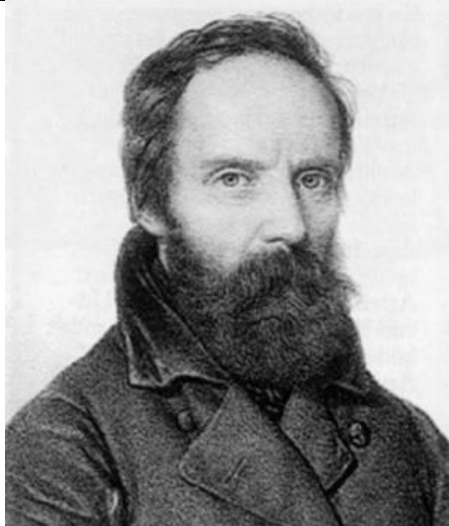
e) - f) Az udvar és az udvart támogató konzervatív erők hatására Szatmár megye is megváltoztatta a követutasítását az engedőleges örökváltsággal kapcsolatban, ezért a megye és az ellenzék egyik legjelentősebb képviselője távozott az országgyűlésből. _____

1.

2.

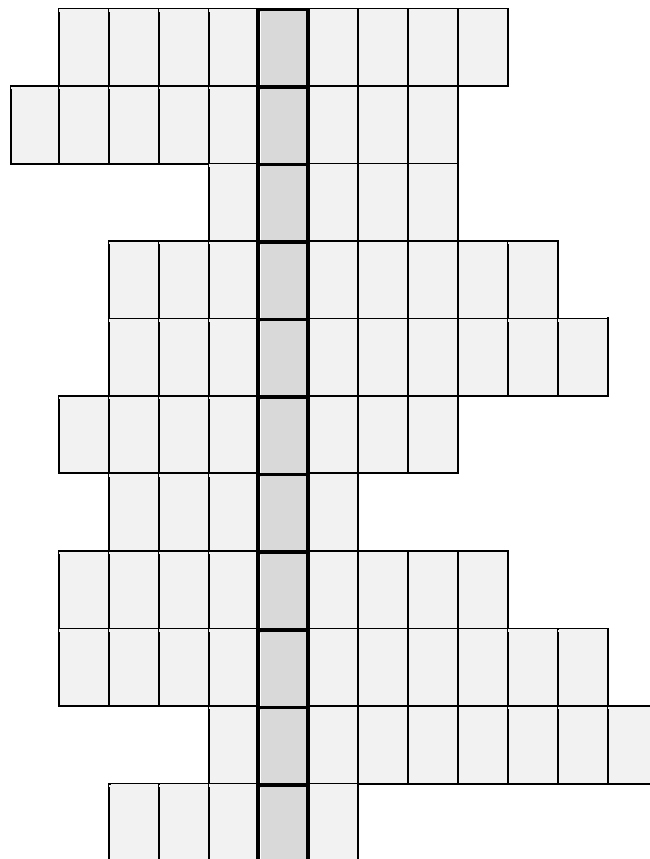
3.

4.

11. feladat – rejtvény**13 pont/...**

- a) Széchenyi István röpirata. (Két szó szóköz nélkül.)
- b) A Habsburg Birodalom uralma alá tartozó itáliai terület.
- c) Az országgyűlés latin neve.
- d) I. János magyar király családneve.
- e) A pénz leértékelése a XIX. sz. tizes éveiben.
- f) 1767-ben kiadott rendelet, amely szabályozza a jobbágyság terheit.
- g) 1697-ben a Savoyai Jenő által vezetett győztes csata a törökök ellen.
- h) Hadiadó latinul.
- i) Wesselényi Miklós műve.
- j) A királyi táblán joggyakorlatot teljesítők.
- k) Fejereklyetartó.

l) A függőleges sorba írt megoldás: _____

m) A függőleges sorral kapcsolatos egy történelmi tény rögzítése: _____

_____

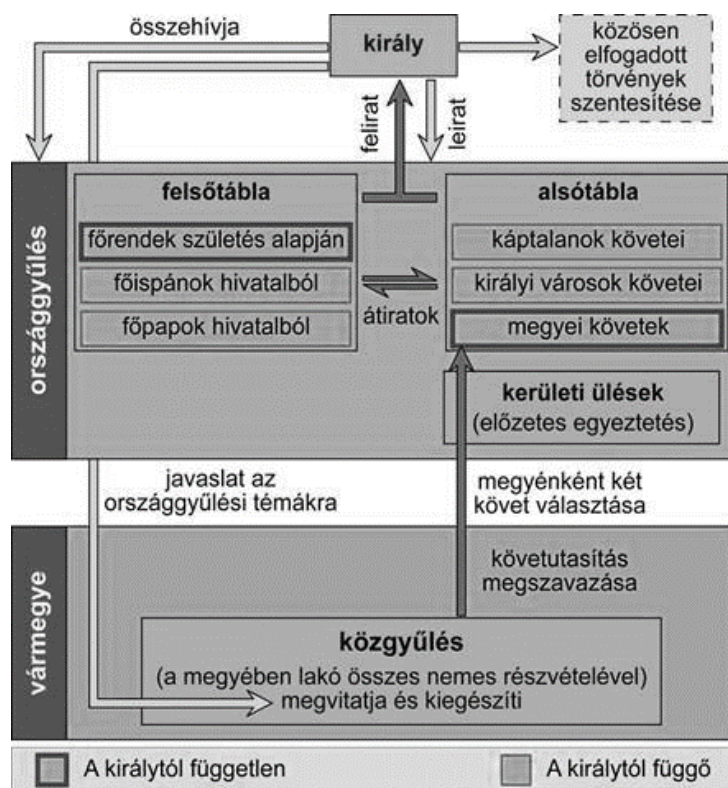
12. feladat Esszé

Mutassa be ismeretei és a források alapján a **polgári átalakulás előkészítését, az 1832-36-os reformországgyűlések vitáit, eredményeit!** **12 pont/...**

Térjen ki válaszában az alábbi szempontokra is!

- A törvényalkotás lépései
- A reformkorban felmerülő legfőbb társadalmi, gazdasági kérdések
- Az országgyűlés kiemelkedő személyiségei
- A nyilvánosság szerepe

„Politikai engedményül kívánta Temes vármegye, hogy a jobbágy magát örökösen megválthassa s telkét szabad tulajdonul bírhasa; hogy a jobbágy és ura között felmerülő peres ügyekben a vármegye ítéljen; hogy a jobbágy vagyona és személye ne legyen kitéve a földesúr önkényének.” (<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Borovszky-borovszky-samu-magyarország-varmegyei-es-varosai-1/temes-varmegye>)

„Kossuth már az országgyűlés első napjától, 1832. december 16-tól kezdve ott jegyeztetett az üléseken. Az Országgyűlési Tudósítások első száma december 27-ig számolt be a történekről, így érthető figyelemmel a diétai újság és a kerületi napló már említett vitájáról is. Elítélte a december 26-i határozatot: „azt lehetett hinni, hegyeket mozdít ezen egyesült akarat... s mi lett a resultatum? semmi. Köz lélekkel törvénytelennek declarálják a censúrát, s még el is ijed tőlle egy Törvényhozó Test, nem mer vele meg vívni, mert nem remél győzni, nem bízik erejébe”. (<https://mek.oszk.hu/04700/04727/html/134.html> 2023.03.31.)

[Wesselényi Miklós] „Birtokosként is példamutatónak találta a nyugaton tapasztaltakat, ezért birtokain eltörölte a robotot és az úrbéri járadék egy részét, jobbágyait az elsők között szabadította fel, és saját költségén taníttatta őket a modern és jobban jövedelmező mezőgazdasági technikákra.[...] Politikai téren az ellenzéki képviselő neve a reformpárt küzdelmeivel, illetve a diéta sajtónyilvánosságának megteremtésével forrt össze. Kolozsváron nyomdát alapított, ahol kezdetben saját beszédeit és írásait, majd az 1835-36-os erdélyi diétán általa készített naplót is sokszorosította.” (<https://rubicon.hu/kalendarium/1850-aprilis-21-baro-wesselenyi-miklos-halala> 2023. 03.31.)

